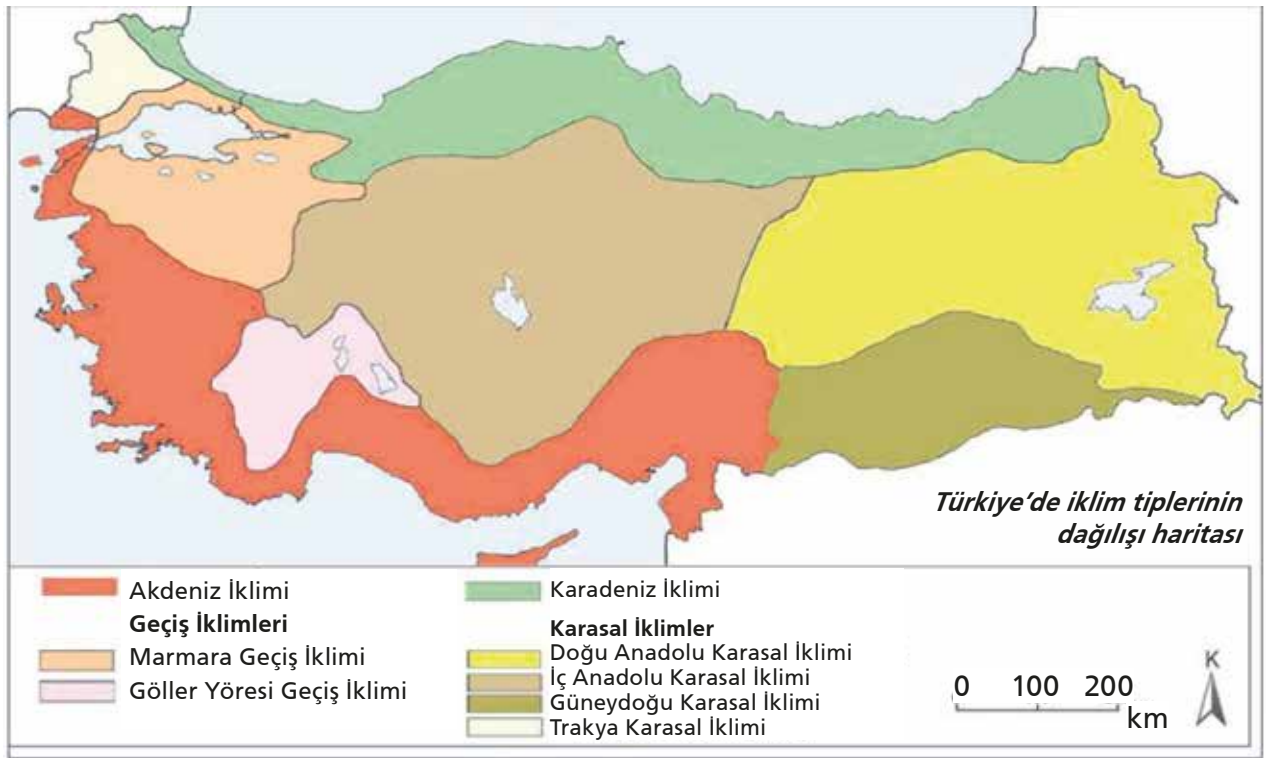
COĞRAFYA Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU İKLİM ELEMANLARININ ETKİLERİ İLE TÜRKİYE'DE GÖRÜLEN İKLİM TİPLERİ VE ÖZELLİKLERİ

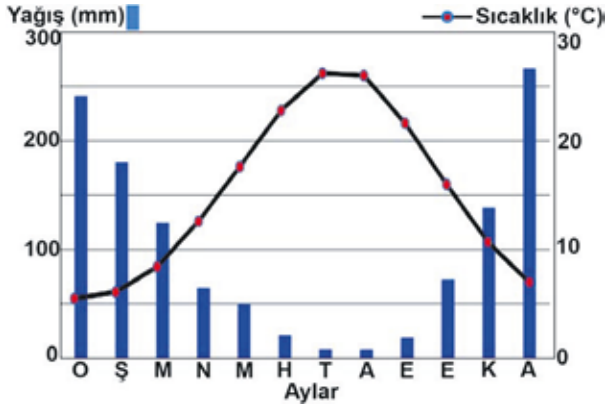

Türkiye'de iklim tiplerinin dağılışı haritası

Bulunduğu enlem derecelerine göre Türkiye'nin geneli Akdeniz iklimi bölgesindedir. Ancak özel koşullar Türkiye'nin her yerinde Akdeniz ikliminin etkili olmasını engellemiştir.

AKDENİZ İKLİMİ:

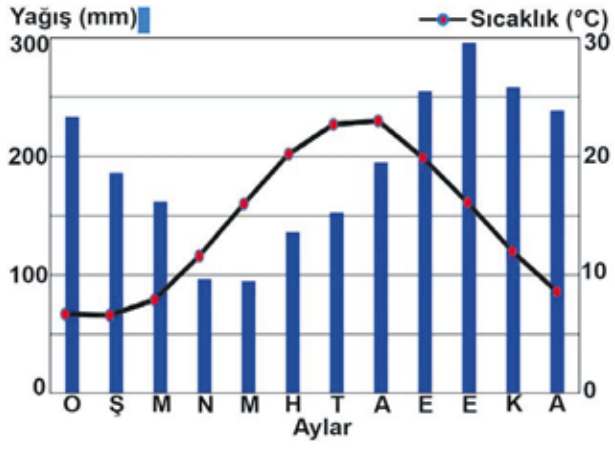
Etki alanı; Gaziantep ve Kilis çevresinden başlar, Akdeniz ve Ege kıyıları boyunca devam eder. Ege kıyılarının iç kesimlerine kadar etkili olurken Akdeniz kıyılarında daha çok kıyı kesiminde etkilidir. Bu iklimde; yaz mevsimi sıcak ve kurak, kış mevsimi ılık ve yağışlıdır. Kış mevsiminde yağışlar cephesel yağış şeklinde olup yağış ortalaması 600-1.200 mm civarındadır. Yıl içinde en çok yağışı kış mevsiminde alır. Yağış rejimi düzensizdir. Doğal bitki örtüsü Kızılçam ormanlarıdır. Ancak pek çok yerde kızılçam ormanlarının tahrip edilmesi ile oluşan maki bitki topluluğu ve makilerin tahrip edilmesi ile oluşan garig bitki topluluğu görülür.

Akdeniz iklimi aylık ortalama sıcaklık ve yağış grafiği

KARADENİZ İKLİMİ:

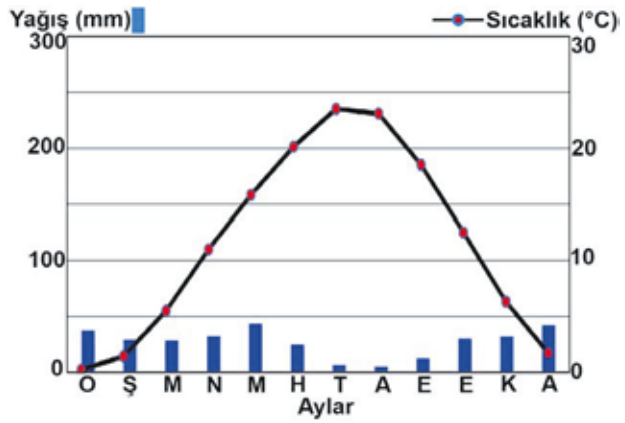
Karadeniz kıyı kuşağı boyunca etkili olan iklim tipidir. Bu iklimde yaz mevsimi serin, kış mevsimi ılıktır. Yağışlar, yamaç yağışları şeklinde olup yağış miktarları 700-2.300 mm arasındadır. Yıl içinde en çok yağışı sonbahar mevsiminde alır ve yağışlar yıl içinde diğer iklim bölgelerine göre daha düzenli dağılmıştır. Doğal bitki örtüsü, kıyı kesiminde su isteği fazla olan geniş yapraklı ağaçlardan oluşan ormanlardır.

Karadeniz iklimi aylık ortalama sıcaklık ve yağış grafiği

KARASAL İKLİM:

Türkiye'de deniz etkisinin azaldığı iç kesimlerde görülen iklim tipidir. Bu iklimin etki alanı oldukça geniştir. Bu iklimde; yaz mevsimi sıcak, kış mevsimi soğuktur. Yağışlar; kış mevsiminde cephesel, ilkbahar ve yaz mevsimlerinde ise yükselim yağışları şeklindedir. Yağış ortalaması 300-600 mm civarındadır. Yıl içinde en çok yağışı ilkbahar ve yaz mevsiminde alır. Yağış rejimi düzensizdir.

Karasal iklim aylık ortalama sıcaklık ve yağış grafiği

Türkiye'de karasal iklimin etki alanı oldukça geniş olduğundan çeşitli alt iklim bölgeleri oluşmuştur. Bunlar:

İÇ ANADOLU KARASAL İKLİMİ:

İç Anadolu'da etkilidir. Ocak ayı sıcaklık ortalaması 0°C civarındadır. Yağışlar sıcaklığın artmaya başladığı ilkbahar mevsiminde en fazladır. Yağışlar yükselim yağışı şeklinde olup bu yağışlara **kırkikindi yağmurları** denir. Yağış ortalamaları oldukça düşüktür.

GÜNEYDOĞU ANADOLU KARASAL İKLİMİ:

Türkiye'nin güneydoğusunda etkilidir. Ocak ayı sıcaklık ortalaması 0°C civarındadır. Yağışlar kış mevsiminde fazladır ve cephesel yağışı şeklindedir. Yağış ortalaması düşüktür.

DOĞU ANADOLU KARASAL İKLİMİ:

Türkiye'nin doğu kesiminde geniş bir etki alanına sahiptir. En önemli özelliği sıcaklık ortalamalarının düşük olmasıdır. Erzurum-Kars Platosu, sahip olduğu iklim özellikleri ile karasal diğer iklimlerden belirgin bir şekilde ayrılır. Özellikle kış mevsimindeki sıcaklık değerleri daha düşüktür. Yağışlar, sıcaklığın arttığı yaz mevsiminde fazladır. Yağış ortalaması oldukça düşüktür.

TRAKYA KARASAL İKLİMİ:

Türkiye'nin kuzeybatısında etkilidir. Ocak ayı sıcaklık ortalaması 0°C civarındadır. Yağışlar kış mevsiminde fazladır ve cephesel yağış şeklindedir. Yağış ortalaması düşüktür.

GEÇİŞ İKLİMİ:

Türkiye'de yer şekilleri ve yükseltinin kısa mesafede değişmesi, dağların kıyıya uzanış doğrultusu, eğim ve bakı koşulları gibi faktörlerin etkisiyle iklim bölgeleri arasında geçiş oldukça hızlıdır. Bunun yanı sıra ana iklim tipleri arasında kalan bazı alanlar bu iklimler arasında geçiş özelliği gösterir. Bu tür alanlar, komşu olduğu ana iklim bölgelerine ait birtakım özellikleri içinde barındırır. Marmara Denizi çevresi ve Göller Yöresi, geçiş iklimlerinin görüldüğü alanlardandır.

SORULAR

1) Karadeniz ikliminin genel özellikleri ile ilgili;

I. Yağış rejimi düzenlidir.
II. En yağışlı mevsimi sonbahardır.
III. Yıl içinde güneşli gün sayısı fazladır.

verilen ifadelerden hangileri <u>söylenemez</u>?

A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) Yalnız III.
D) I ve II.
E) I ve III.

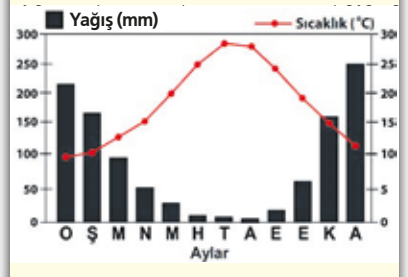
Cevap: C

2) Türkiye'de görülen iklimler ile ilgili olarak aşağıda verilen ifadelerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) En geniş alanda etkili olan karasal iklimdir.
B) En yüksek sıcaklık farkı karasal iklimdedir.
C) Türkiye genel olarak Akdeniz iklim kuşağında yer alır.
D) Karadeniz iklimi sadece Karadeniz'in doğu kıyılarında görülür.
E) Kış sıcaklıkları en yüksek Akdeniz iklimindedir.

Cevap: D

3. Aşağıda Antalya kentine ait yıllık ortalama sıcaklık ve yağış grafiği verilmiştir.

Grafikteki bilgilere bakılarak aşağıdaki çıkarımlardan hangisi <u>yapılamaz</u>?

A) Yağış rejimi düzensizdir.
B) En sıcak ay temmuzdur.
C) Yıllık sıcaklık farkı yaklaşık 20° C'dir.
D) Yıllık yağış miktarı 300 mm'nin altındadır.
E) Yağışlar genelde yağmur şeklindedir.

Cevap: D